

บทคัดย่อ

ผลการศึกษารูปแบบการพัฒนารูปแบบการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี กรณีศึกษา วิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีบุรีรัมย์ มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาสภาพปัญหา ข้อจำกัด การจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี วิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีบุรีรัมย์ และเพื่อพัฒนารูปแบบการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี วิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีบุรีรัมย์ กลุ่มเป้าหมาย ได้จากการเลือกแบบเจาะจงจากผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี จำนวน 15 คน ประกอบด้วย ผู้บริหาร หัวหน้างานทวิภาคี ครูผู้ดูแลนักศึกษาทวิภาคี ครูผู้ดูแลนักศึกษาทวิภาคี เครื่องมือในการเก็บข้อมูลเป็นแบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง วิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหา พบว่า สภาพการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี วิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีบุรีรัมย์ พบว่า มีค่าดัชนีความสอดคล้องเท่ากับ 0.96 ส่วนใหญ่เป็นเพศชาย (ร้อยละ 75) ระดับการศึกษา ระดับปริญญาตรี ตำแหน่งงานปัจจุบัน ครูผู้สอนนักศึกษาระบบทวิภาคี ประสบการณ์การทำงาน 21-30 ปี และประสบการณ์การทำงานในตำแหน่ง ช่วง 6-10 ปี พบว่า ระดับความต้องการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี ในวิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีบุรีรัมย์ มีค่าเฉลี่ยที่ 4.25 ในระดับ มาก ด้านการประเมินรูปแบบการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี วิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีบุรีรัมย์ โดยผู้ทรงคุณวุฒิ พบว่า มีความถูกต้อง ความเหมาะสม มีความเป็นไปได้ และสามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้ คิดเป็นร้อยละ 100 ถึงร้อยละ 90 ของตัวแปรที่ได้ใช้ในการวิจัย

คำสำคัญ: รูปแบบ, ทวิภาคี

บทนำ

การบริหารและการจัดการ เป็นกระบวนการ หรือกิจกรรมที่ผู้บริหารใช้ศิลปะในการมุ่งใจให้สมาชิกในองค์การร่วมแรงร่วมใจกันในการปฏิบัติงานให้บรรลุผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์ขององค์การอย่างมีประสิทธิภาพ และ เกิดประสิทธิผลสูงสุดสามารถสรุปได้ว่า บุคลากรผู้เกี่ยวข้องขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีประกอบด้วย 1) ด้านการจัดทำหลักสูตรและการนำหลักสูตรไปใช้ 2) ด้านการจัดการเรียนการสอน 3) ด้านการนิเทศ การศึกษา 4) ด้านการวัดและประเมินผล การทดสอบมาตรฐานและเปรียบเทียบผลและการนำผลการประเมิน มาใช้ปรับปรุงการดำเนินการ 5) การประชาสัมพันธ์มี ปัญหาในด้านการส่งเสริมการประชาสัมพันธ์ โดยนโยบายการจัดการอาชีวศึกษา การขับเคลื่อนนโยบายรัฐบาล นโยบายกระทรวงศึกษาธิการและนโยบาย เป้าหมาย ยุทธศาสตร์การผลิต และพัฒนากำลังคนอาชีวศึกษาสู่สากล พ.ศ. 2555 - 2569 ของสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา

ผู้วิจัยจึงได้จัดทำวิจัย เรื่อง การพัฒนารูปแบบการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี กรณีศึกษา วิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีบุรีรัมย์

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

2.1 เพื่อศึกษาสภาพปัญหา ข้อจำกัด การจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี วิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีบุรีรัมย์

2.2 เพื่อพัฒนารูปแบบการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี วิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีบุรีรัมย์

วิธีดำเนินการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นการสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง แบ่งเป็น 3 ระยะคือ ระยะที่ 1 การศึกษาสภาพการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี วิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีบุรีรัมย์ ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยการสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง ระยะที่ 2 การพัฒนารูปแบบการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี วิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีบุรีรัมย์ โดยการจัดสนทนากลุ่ม เพื่อการร่างรูปแบบที่ถูกต้องและเหมาะสม ส่วนด้านการประเมินความสอดคล้องจากผู้เชี่ยวชาญ ระยะที่ 3 การประเมินรูปแบบการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี วิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีบุรีรัมย์ ประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของรูปแบบฯ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลใช้ร้อยละ ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัย

ผลการสังเคราะห์กรอบแนวคิดในการวิจัย เพื่อศึกษาสภาพการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี วิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีบุรีรัมย์ ซึ่งสังเคราะห์จากแนวคิด และทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี โดยมีรายละเอียด จำนวน 7 แนวคิด เกี่ยวกับการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี ดังนี้ แนวคิดที่ 1 การจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีของประเทศไทย แนวคิดที่ 2 การบริหารและการจัดการ แนวคิดที่ 3 การบริหารแบบมีส่วนร่วม แนวคิดที่ 4 การบริหารตามหลักธรรมาภิบาล แนวคิดที่ 5 งานวิจัยในประเทศ แนวคิดที่ 6 งานวิจัยต่างประเทศ แนวคิดที่ 7 ผู้ทรงคุณวุฒิบาล ดังที่สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษากล่าวไว้ (2553, หน้า 8) และสอดคล้องกับงานวิจัยของสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2548) พบว่า การจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีที่มีประสิทธิภาพ มีปัจจัยสนับสนุนหลายประการ

ด้านการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการศึกษาระบบทวิภาคี ตัวแปรอยู่ใน ระดับมาก โดยสถานศึกษา และสถานประกอบการมีการจัดประชุม สัมมนา ทุกสิ้นภาคเรียน เพื่อการวางแผนพัฒนาการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีอย่างมีประสิทธิภาพเปิดโอกาสให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องมีส่วนร่วมในการ ตัดสินใจ เปลี่ยนแปลงวิธีดำเนินงานต่างๆ (4.65) สอดคล้อง อัจฉรา โพธิยานนท์ (2555) และธีรวุฒิ บุญยโสภณ (2542, หน้า 32) กล่าวว่า การจัดการอาชีวศึกษาให้มีคุณภาพ สถานศึกษาต้องเน้นความร่วมมือ สร้างเครือข่ายกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ทั้งภาครัฐ เอกชน และสถานประกอบการ ซึ่งสอดคล้องกับ อนันท์ งามสะอาด (2549) กล่าวว่า การเปิดโอกาสให้บุคลากรของวิทยาลัย บุคลากรของสถานประกอบการ นักเรียน นักศึกษา และผู้ปกครอง เข้ามามีส่วนร่วมในด้านการบริหารจัดการ การเสริมสร้างความรู้ และ ประสบการณ์

ด้านการบริหาร และการจัดดำเนินการจัดการเรียน โดยผู้มีส่วนเกี่ยวข้องยอมรับและปฏิบัติตามคำสั่ง กฎระเบียบของการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี (4.75) จัดเพื่อให้สถานศึกษามีความคล่องตัวในการดำเนินงานให้สอดคล้องกับภารกิจ และบริบทที่เปลี่ยนแปลงไป และเร่งรัดการปฏิรูประบบการเรียนรู้ ให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงาน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ วสันต์ วงษานุศิษย์ (2548) พบว่าระดับความเหมาะสมที่ต้องพัฒนาอยู่ในระดับมาก ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ด้านการจัดกิจกรรม การเรียนการสอน

ด้านการพัฒนาบุคลากร มีการพัฒนา ทักษะการสอน การใช้จิตวิทยาศึกษา ให้กับครูผู้สอน และครูฝึก ในสถานประกอบการ (4.55) เพื่อให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยีสมัยใหม่ ให้สอดคล้องกับแผนพัฒนา เศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ และแผนการศึกษาแห่งชาติ เพื่อผลิตและพัฒนาากำลังคนในด้านวิชาชีพ ระดับฝีมือ ระดับเทคนิค และระดับเทคโนโลยี ดังที่สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2547, หน้า 31-35) และดวง นภา มกรานุรักษ์ (2554) ครูสามารถพัฒนาความรู้ และพัฒนาตนเองให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงทางด้าน เทคโนโลยีอย่างต่อเนื่อง และเนื่องจากอาชีพครูเป็นอาชีพสำคัญในการสร้างคน

ด้านการจัดหลักสูตรตามมาตรฐานวิชาชีพและตรงตามความต้องการของสถานประกอบการ พบว่า พิศณุ ทองเลิศ (2555) และประภาส เกตุไทย (2556) พบว่า กลยุทธ์ที่สำคัญในการจัดอาชีวศึกษาระบบ

ทวิภาคี คือ เพิ่มขีดความสามารถการผลิต และพัฒนากำลังคนอาชีวศึกษาให้มีคุณภาพ มีสมรรถนะตามมาตรฐานวิชาชีพ และสู่มาตรฐานระดับสากล

ด้านการบริหารจัดการศึกษาตามหลักธรรมาภิบาล เป็นการประสานความร่วมมือ ระหว่างสถานศึกษา และสถานประกอบการ โดยเฉพาะการร่วมกันกำหนดหลักสูตร การจัดโปรแกรมการศึกษา มีความรับผิดชอบ โปร่งใส เป็นธรรม และตรวจสอบได้ ดังที่กระทรวงศึกษาธิการ (2555) และสัมมา รณิธย์ (2553, หน้า 165-166) ที่กล่าวว่า การปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง พ.ศ. 2552-2565 ได้เน้นการพัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการใหม่ ด้วยระบบการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาล

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะจากผลการวิจัย สถานศึกษาหรือผู้บริหารและหน่วยงานที่รับผิดชอบในการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี 5 องค์ประกอบ

ควรศึกษารูปแบบการเพิ่มสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาที่มีประสิทธิผลในการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีในสถานศึกษา

เอกสารอ้างอิง

1. ประภาส เกตุไทย (2556). การพัฒนากลยุทธ์การบริหารการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีในวิทยาลัยเทคนิคกลุ่มภาคเหนือตอนล่าง. วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชายุทธศาสตร์การบริหารและการพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร.
2. พิศณุ ทองเลิศ. (2545) พฤติกรรมผู้บริหารที่สัมพันธ์กับการวางแผนอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อมในสถานศึกษา สังกัดกรมอาชีวศึกษา . มหาวิทยาลัยศิลปากร/กรุงเทพฯ.
3. สัมมา รณิธย์ . (2553). การวิเคราะห์องค์ประกอบภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารที่มีผลต่อประสิทธิผลการบริหารของมหาวิทยาลัยราชภัฏ. กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา สถาบันวิจัยและพัฒนา.
4. วสันต์ วงษานุศิษย์. (2548) การพัฒนาการบริหารการจัดการเรียนการสอน หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ ระบบทวิภาคี พุทธศักราช 2545 สาขาวิชาช่างก่อสร้าง สถาบันการอาชีวศึกษา ภาคตะวันออก. สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ/กรุงเทพฯ
5. สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2547). การประชุมวิชาการ การวิจัยทางการบริหาร การศึกษา. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์และทำปกเจริญผล.
6. อนันท์ งามสะอาด. (2549) การจัดการศึกษาอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี ด้วยหลักการมีส่วนร่วม : กรณีวิทยาลัยเทคนิคเดชอุดม . มหาวิทยาลัยขอนแก่น/ขอนแก่น.